

कसरी डिजिटल शिक्षा र सिकाइ ले परम्परागत शिक्षा र सिकाइ को आकार बदल्दै छ?

प्रविधिले एकदमै फट्को मारिरहेको अहिलेको यो समयमा सबै क्षेत्रमा यस्को प्रभाव उत्तिकै परेको छ । विद्यालय र शिक्षा सिकाइ मा पनि यस्को उत्तिकै प्रभाव पर्नु हाम्रो लागि कुनै आश्चर्यको कुरा होईन । कक्षा कोठामा शिक्षा र सिकाइ मा प्रविधिको प्रयोग गरेर विद्यार्थिहरु लाई शिक्षादिनु डिजिटल शिक्षा र सिकाइ हो । गए ति दिन हरु जहाँ विद्यार्थिहरुले कापि, कलम बोकेर स्कूल आउंथे र शिक्षक हरुले कालोपाती सेतोपाती मा पढ्थे । अब बिस्तारै यि कुरा हरु लाई डिजिटल प्रविधिले बदल्दैछ । विद्यार्थी हरु अब ल्यापटप, त्याब्लेट बोकेर पढ्न आउनेछन र शिक्षक हरु पनि प्रोजेक्टर, ल्यापटप र अरु डिजिटल सन्चार का मध्यम बाट शिक्षा प्रदान गर्नेछन ।

आजकालका बालबालिकाहरु सानै उमेर देखिनै डिजिटल प्रविधी सँग परिचित हुन्छन । आफ्नो जुत्ता को तुना बाँध्न न आए पनि डिजिटल प्रविधिको प्रयोग गर्न भने पक्कै आउछ । अहिले का बालबालिका हरु प्राथमिक शिक्षा भर्ना हुनु अगाडी नै कम्प्युटर शिक्षित भैसकेका हुन्छन । डिजिटल शिक्षा र सिकाइ ले परम्परागत शिक्षा र सिकाइ को अकार बदल्दै छ । आज कल को धेरै जसो विद्यालय र क्याम्पसका कक्षा कोठाम प्रोजेक्टर जडान गरिएको हुन्छ, कुनै विद्यालयहरुले पढाईका लागि भनेर प्रत्येक विद्यार्थिलाई त्याब्लेट र इन्टरनेट को सुविधा प्रदान गरिरहेको छ । शिक्षाखरु पनि आफ्नो ल्यापटपमा स्लाईड्स बनाएर प्रोजेक्टर जडन गरेर विद्यार्थी हरु लाई सिकै रहेक छन ।

शिक्षा र सिकाइ म डिजिटल प्रविधी को प्रयोग ले शिक्षा आदान प्रदान गर्ने तरिका नै फरक पारिदिन्छ, यस्लाई एक नयाँ नै उचाइमा पुगाउन मद्दत गरेको छ । डिजिटल शिक्षाले सारा संसार को ज्ञान नै दिन सक्छ, त्यती विशाल resources छ । इन्टरनेटको प्रयोग गरेर पनि विद्यार्थी र अरु ले पनि डिजिटल शिक्षा र सिकाइ को लाभ उठ्हुँदै छन । डिजिटल शिक्षा ले एवटा नयाँ बाटो खोल्न पनि मद्दत पुर्यएको छ, र त्यो हो "Distance learning", यो भनेको संसार को एक कुना म बसेर अर्को कुना को संस्था या युनिभर्सिटी बाट त्यहाँको शिक्षा र degree हासिल गर्नु हो । यो पनि सम्भव भएको छ डिजिटल शिक्षा ले ।

तर अहिले डिजिटल शिक्षा र सिकाइ शहरी क्षेत्रमा मात्र परिचित छन् । दुर्गम क्षेत्रमा अहिले पनि राम्रो शिक्षको अभाव छ । यदी डिजिटल शिक्षा त्यस्ता दुर्गम विद्यालयमा पुगाउन सक्यो भने उनी हरुलाई शहर कै शिक्षा पाउन सक्छन र राम्रो शिक्षा पाउन सक्छन । कक्षा कोठामा ईन्टरनेट, स्मार्ट बोर्ड, इन्तेरक्टिव स्क्रीन हरु को प्रयोग बाट डिजिटल शिक्षा को फाइदा उठाउन सकिन्छ । डिजिटल शिक्षा र यस्को भविष्यका लागि नेपाल सरकारले शहरी क्षेत्र मा मात्र होइन, दुर्गम क्षेत्र का विद्यालयमा पनि ईन्टरनेट र डिजिटल शिक्षको सुविधा प्रदान गर्नुपर्छ ।

नेपाल मा चलेका केहि डिजिटल शिक्षा प्रविधिहरु

- Kullabs smart school जसले e-learning प्रविधी मार्फत विद्यालय र विध्यारथिलाई डिजिटल शिक्षा प्रदन गरिरकेको छ
- MiDas eCLASS ले पनि animations, images र interactive exercises हरु को मार्फत डिजिटल शिक्षा प्रदन गरिरहेको छ
- OLE Nepal ले नेपाल भर free डिजिटल शिक्षा प्रदान गर्ने उद्देश्य लिएर काम गर्दै छ

डिजिटल शिक्षले शिक्षा आदान प्रदान गर्ने स्तार नै धेरै माथि पुर्याएको छ र भविष्यामअ सबै विद्यालय ले डिजिटल शिक्षलाई अपनाउनेछन । डिजिटल शिक्षा शहरी विद्यालयमा मात्र नभाइ ग्रामीण क्षेत्रका विद्यालयमा समेत अपनाउनुपर्छ र विध्यारथी हरु लाई ज्ञानको नयाँ धोका खोल्न मदत गर्नुपर्छ ।